

ՆՈՐԱԳԻՐ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

Գին 20 Փարա

Ե. ՅՈՐԻ Է ԲԵՏԵՊ 1997

ԵՐԵՎԱՆԻ 13 ՅՈՒՆԻՍ 1876

Ե. Յ. ՅՈՒՆԻՍ 25 ԹԻԻ 1859

Ա.Զ.Գ.Ա.ՅԻՆ

Հետեւեալ չըջարեալական կոն-
դակը կարգացուեցաւ Պօլսոյ բո-
լոր Եկեղեցեաց մէջ.

Ներքեւ ՄԱՌԱՅ ՔՐԻՍՏՈՍ ԵՒ
ՇՆՈՐՀԻՒ Ս. ՀՈԳԻՈՅՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
ԵՒ . . . ՀԱՅՈՅ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍՈՅ,
առ ամենայն Եկեղեցիս Հայաս-
տանեայց՝ որ ի Մայրաքաղաքիս
և յամենայն Հայաբնակ գաւառս
Թուրքիոյ, առ Գերապատիւ Ա-
ռաջնորդս, Սրբակրօն վանահա-
բըս, Բարեկրատ Գարոգիչս և
Հոգեւորդօն Գահանայս, առ ազ-
գանսէր և բարեջան Անդամս
Ժողովոց և Խորհրդոց, և առ
համբոյն հաւատացեալ ժողովուր-
դըս մերադնեայս՝ ողջոյն և օրհ-
նութիւն և սէր և խնդութիւն
ի Յոյան բնակից, յերկնային խա-
ղաղութիւն և ի զօրագլուխն հա-
ւատոց՝ ԻՏԻՔ ՅԵՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ:

Այն օրէն ի վեր՝ որ Հայ ազ-
գին ամենամեծ մասն Օսմանեան
հզօր տէրութեան հպատակասէր
քաղցր հովանւոյն ներքեւ մտաւ,
իւր հինգ գարուց պատմութիւն
նը կըցուցնէ, թէ ի՞նչ մեծամեծ
չնորհներ իրեն պարգեւած է այս
հզօր Տէրութիւնը: Եթէ այսօր
Թուրքիոյ մէջ կը տեսնենք Հայ
ազգը՝ որ կը պահէ իւր կրօնը,
իւր Եկեղեցին, իւր լեզուն, իւր
Պատմութիւնն ու աւանդութիւն-
ները, վերջապէս եթէ այսօր Հայ
ազգն կը գտայ իւր հոգեւորը, նոյն
բարեխնամ Տէրութեան շնորհաց
արդիւնք են: Այս ճշմարտու-
թեան ամեն Հայու միտք համոզ-
ուած է և չկայ Հայ մը գրեթէ
որ ասօր գէ՛մ խօսի առանց իւր
պատմութիւնն անդիտանալու և
Ազգին շահերը չճանչելու:

Հայոց ազգն ալ իւր այս վա-
յելած շնորհներուն փոխարէն
հաւատարիմ հպատակութիւն ցու-
ցած է արդեամբ, և յարատեւ
երախտագիտութիւն իւր սրտին
մէջ կրած է յորդուց յորդիս:
Ինչ ասպարէզ որ բացուած է իւր
առջև, հոն բերած արգասաւո-

րած է իւր բոլոր մտաւորական,
բարոյական և նիւթական կարո-
ղութիւնները և ապացուցած է
այսու՝ թէ Օսմանեան Պետու-
թեան ամենակարեւոր տարրն է:

Ստոյգ է թէ և որ Հայ ազգը
մերթ ընդ մերթ գաւառներու
մէջ բարեխնամ Տէրութեան կա-
մաց հակառակ հարստահարու-
թեանց ենթակայ եղած ալ է,
հարստահարութիւնք՝ որոնք մի-
այն մարմինը կը վնասեն, և հեռի
են այն տեսակ հարստահարու-
թիւններէն՝ որոնք ողին և մար-
մինը միանգամայն կը վնասեն և
ազգին գոյութեանը կտառնան,
սակայն վերջին օրերս ճեւք առ-
նուած միջոցներով և մանաւանդ
վերհասաւ Սուլթանի գահակա-
լութեան առթիւ հրատարակուած
Հրովարտական սկզբանց յենով
մեծ յոյս ունինք որ այնպիսի
մասնաւոր ճնշմանց ու անկար-
գութեանց ալ հիմնական բարե-
կարգութեամբք առաջըը պիտի
առնուի, և մեր գաւառացի ազ-
գայինք իրովին պիտի վայելեն
բարեխնամ Տէրութեան մեր Ազ-
գին վրայ ունեցած մասնաւոր
սիրոյ և համակրութեան ար-
դիւնքը:

Արդ Հայ ազգն՝ որոյ ճակա-
տագիրն այսչափ դարերէ ի վեր
նուիրագործեալ կապերով միա-
ցած է Օսմանցւոյն ճակատագրին
հետ, չը կրնար անտարբեր մնալ
Օսմանեան Տէրութեան գտնուած
արդի ծանրակշիռ պարագայից
մէջ, այլ պարտաւոր է ինչպէս ա-
մէն ժամանակ, նոյնպէս և առա-
ւել ևս ներկայ ժամանակիս մէջ
անկեղծ օժանդակութիւն մա-
տուցանել: Այս օժանդակութիւնն
ընելով հայրենասէր Հայը՝ նոյն իող
իւր ազգային շահը պաշտպանած
կըլլայ. վասն զի Օսմանեան եր-
կիրը պաշտպանել՝ Հայաստանը
պաշտպանել ըսել է. նոյն իող
Հայուն կրօնը, Գարոնքը, Ինչքը,
տունը, ընտանիքը և պատիւն ու
կեանքը պաշտպանել ըսել է:

Ուստի՝ Խորհրդակցութեամբ

Խառն Ժողովոյ Ազգային Վարչու-
թեան նուիրական պարտք կը հա-
մարիմ այսու Շըջարեալական կոն-
դակաւ յորդոր կարգալ բոլոր Հայ
Ժողովուրդեան, որ ամեն ոք իւր
կարողութեան սահմանին մէջ
հայրենեաց պաշտպանութեան
համար պէտք եղած օգնութիւն
ներն ընել փութայ, նախ աղօթե-
լով հրապարակաւ յատենի Եկե-
ղեցւոյ առ Ամենաբարձրեայն
Աստուած, Թագաւորն Թագաւո-
րաց, որպէս զի իւր նախախնա-
մական հզօր հովանւոց պաշտ-
պանութեամբն մեր Օգոստոսիառ
Սուլթան Մուրատ Ե. կայսրն և
նորա աթոռն անստան պահպա-
նէ, իւր Նախարարաց և Պաշտօ-
նէից Խոհեմութիւն և Իմաստու-
թիւն պարգեւէ. և կայսերական
արիագունք բանակաց և զինուոց
յաջողութիւն շնորհէ: Նոյնպէս
աղօթելով այն ամէն ազգէ կամա-
ւորեց համար՝ որք հայրենասի-
րական եռանդով վառուած գէնք
կառնուն հայրենեաց թշնամինե-
րուն դէմ:

Երկրորդ՝ ըստ կարողութեան
իւրաքանչիւր ուրուք և ըստ յօ-
ժարութեան կամաց օգնելով թէ
նիւթական և դրամական նպաս-
տից մասնակցութեամբ և թէ անձ-
նական ծառայութեամբ:

Վերջապէս ամէնքս ի մի բե-
րան և ի մի սիրտ չը խնայենք մեր
վերհասեալին և մեր հայրենեաց
պաշտպանութեան համար որ և է
զոհողութիւն և ծառայութիւն,
որոնք ներկային ու ապագային
մէջ մեր ազգին համար փառք և
օգուտ կը բերեն:

Շնորհ ընդ ամենեսին ընդ
Ձեզ՝ Եղբարք, Ամէն:

Տուեալ ի Պարթէ. Հայոց Կ. Պօլսոյ
ի 6 յուլիս ամսոյ 1876 ամի Փրկչին
և Ի թուականութեանս Հայոց Թ. Յ. Ի. Ե.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ազնարկ մը եթէ նետենք մեր
բոլորտիքը, եթէ մեր անցեալն ու
ներկայն աչքի առջև բերենք,

որոշ պիտի տեսնենք թէ՛ մեր ա-
մենէն մեծ թշնամին մեր թշուա-
ռութեան գլխաւոր պատճառը՝
մեր կրօնամոլութիւնն ու տգի-
տութիւնն է:

Եթէ կրօնամոլ չըլլայինք և ե-
թէ փութանք այժմու հաւասա-
րութեան մեկնիչներն ասկէ ա-
ռաջ սկսած ըլլային իրենց այդ
այժմու մեծ գործը՝ շատոնց ճըշ-
մարիտ եղբայրութիւն մը հաս-
տատուած էր ամեն կարգի հպա-
տակաց մէջ. սակայն այսօր այն
պէս չէ. այսօր իւրաքանչիւր հա-
սարակութիւն զստ զգացում,
զատ գաղափար, զատ մտած-
մունք և զատ շահեր ունի. Մահ-
մետականը, յաղթել կուզէ թշնա-
մին տիրելու զգացումով. Յոյնը
ճնշել կուզէ Պուլղարիան իրենց
Եկեղեցիէն բաժնուած ըլլալուն
համար. Հայը, յաղթել կուզէ թըշ-
նամին՝ իր գաւառին մէջ տիրած
ղեղծմանց վերջ մը տրուելու փա-
փաքանօք. Պուլղարին խօսքը չը-
նենք, զի անոր ինչ ուզելը յայտ-
նի է: Թէեւ բուն հայրենասի-
րութեան ոգւով թշնամին, յաղ-
թել ուզող գաւառը ամեն հա-
սարակութեան մէջ կան՝ սա-
կայն մեծ մասը այդ զգացումը
չունի. և ինչո՞ւ. — զի կրօնամո-
լութիւնը բաժնած է իւրաքան-
չիւր հասարակութիւն իրարմէ,
տգիտութիւնը չէ թողած որ մէկ
հայրենիքն ամենուս ըլլալու հա-
մոզումը գոյանար. մինչեւ սա
վերջին օրերն սօփթաներուն ըրած
անկեղծ յայտարարութեան ոգին
եթէ քննենք՝ հոն ալ կը հոտի այս
ըսածնիս:

Ձեր կեանքը՝ կրսէ քրիստոն-
եաց կամաւորաց, ինչքն ու պատի-
ւը իրելու մերինները՝ պիտի պաշտ-
պանենք:

Ահա բուն ասոր մէջն է խըն-
դիրը՝ որ տակաւին ոչ մեք հաս-
կըցած ենք մեր տգիտութեանէ,
և ոչ մահմետականը հասկցած է:

Պաշտպանութեան մը տակ
գտնուելը՝ պաշտպանեալն պաշտ-
պանողէն վար գտնուել ըսել է,

այս խօսքը միշտ և ամեն օր կը լսենք առանց դիտարկելու՝ այս խօսքին մէջ անհաւասարութիւն կայ, զի այն ատեն հաւասարութիւն եղած կըլլար՝ երբ ըսուեր՝ ամենքս մէկ մէկու կեանք, ինչք և պատիւ պիտի պաշտպանենք։ Ես տաճիկն և տաճիկն ալ իմս։ Բայց սօփթաներն մեզ պաշտպանելու պաշտօնը իրենց կը վերապահեն։

Այո՛, այսպէս էր քրիստոնէից վիճակը արեւելեան պատերազմէն առաջ, բայց արեւելեան պատերազմէն ետքը փոխուեցաւ մեր այս վիճակը և հաւասարութեան սկզբան հրատարակութեամբը՝ ամենքս ինքզինքնիս և համերաշխաբար ամենքս մէկմէկ պաշտպանելու վիճակին կոչուեցանք։ Այս սկզբան հետեւութեամբ ըսուեցաւ թէ՛ ամեն պաշտօն բայց է ամեն արժանաւորի։ ամեն մարդ պարտաւոր է զէնք կրելու, զինուոր գրուելու։ Երբ այս գործը ըստ օրինի կատարուի, այն ատեն պիտի զգայ քրիստոնեայն թէ՛ ինչ կը նշանակէ մահմետականին՝ ձեր կեանքը, ձեր պատիւը և ձեր ինչքը պիտի պաշտպանենք ըսելն։ Այն ատեն պիտի կրնայ քրիստոնեայն ամենայն արիւթեամբ ըսել թէ՛ ամենքս իրարու կեանք, պատիւ և ինչք պիտի պաշտպանենք։ Եւ մենք ոչ մէկը ուրիշին պաշտպանութեանը կարօտ է։ ամենքս ամենուս պաշտպանն ենք։

Լաւ ուշադրութիւն պէտք է այս կէտին, զի հոս է արեւելեան ըստեւած խնդրոյն բուն ոգին։

Մեզ համար կուս կրնան տէրութիւններն թէ արեւելքի քրիստոնեաները պիտի պաշտպանենք, որո՞ւ դէմ, եթէ նոյն ինքն քրիստոնեաները պաշտպանութեան կարօտ չըլլալով՝ կարենային յայտարարել թէ պէտք չէ թէ՛ ներքին և թէ արտաքին պաշտպան։ ամենքս կրնանք ինքզինքնիս և բնիկերիս պաշտպանել։ Ձոյս կարենալ ըսելու համար զինուոր պէտք է ինք գրուիլ ըստ օրինի, սակայն հիմայ չենք կրնար ըսել, զի իրօք մահմետականին պաշտպանութեանը տակն ենք՝ զինուորն այն միայն եղած ըլլալով։

Ով որ կը կասկածի այս մասին, թող իր երեւակայութեան մէջ մահմետական մը ըմբռնելով ըսէ անոր՝ քու կեանքդ, ինչքդ և պատիւդ իմ պաշտպանութեանըս տակ է։ Իսկոյն իր երեւակայութեան առաջը պիտի գայ մահմետականին զայրանալն ու ըսելը՝ թէ դու ո՞վ ես որ զիս պիտի պաշտպանես, ես ինքս կարող եմ ինքզինքս պաշտպանելու։ Իրաւունք ալ ունի, զի արդէն կարող է նա ինքնապաշտպանու-

թեան։ Բայց դու կարող չես, զի զինուորութիւն ըլլած չես, զի հաւասարութեան այդ սկզբան պարտաւորութիւնը կատարած չես։ զի տղիտութեանդ մէջ թաղուած չես գիտել թէ արեւելեան ըստեւած մեծ պատերազմին այնչափ թափուած արիւնն ու գանձը քու ինքնապաշտպանութեանդ համար էր։ միւսն ալ իր կրօնամոլութեամբ չը կրնար տեսնել թէ այդ պատերազմէն ետեւ իր ընդունած քրիստոնէին ինքնապաշտպանութեանը համար էր։

Ահա այս վիճակին մէջ գըտնուելով ամենքնիս առ հաւասար ոչ մէկ մէկու խօսք հասկցած ունինք, ոչ մէկ մէկու քաղաքական դիրքերնիս նկատած ունինք և ոչ օտարներն մեզ համար ինչ ըսելնիս լսել ուզած ունինք, որու վերջ պիտի տրուի հարկաւ Սղգային ժողովոյ մը հաստատութեամբը, ուր ազատ վիճարանութեամբ մէկմէկ լուսաւորելով մենք ալ մեզ, այն է Տաճկաստանի համար քաղաքականութիւն մը պիտի ունենանք, ուրու հիմունքը պիտի գրուի արդարութեան, հաւասարութեան և եղբայրութեան վրայ։

ՆԵՐՓԻՆ

Թայմիկ Պէրլինի թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ 13 յուլիս։

Կը լսուի թէ Սերվիական փառաւոր յաղթութիւններ տեղի ունեցեր են վիտինի և Ագ բալանկայի մէջ։ Այս երկու տեղերն ալ այլադիները յաղթուած է կրսն, սակայն սերվիական և տաճկական լուրերուն մէկ շարթուան փորձը կրցուցնէ թէ երկու կողմի ըսածներուն ալ հաւատ չընծայուիր։

Գլխի նաւահանգստին գոյ ուրիշ շատ վնասակար պիտի ըլլայ օսմանցոյ։ ասկէ վերջը օսմա զօրք չը կրնար զրկուի Պոսնա և Հիւսեկովին, բաց ի Սերվիայէն ու Գարատաղէն և կամ միայն այն նեղ ճամբէն որ Պոսնիոյ և Հին Սերվիոյ մէջ տեղը կիցնայ։

Յայտնի է որ օսմանցիք հիմակու հիմայ այնչափ զօրաւոր չեն որ Սերվիայէն ու Գարատաղէն անցնին, մինչդեռ Պոսնիոյ նեղ մուտքը՝ որ պաշտպանուած էր բուսիացիութենէ մահմետականութեան դարձող Մէհմէտ Ալի բաշայէն՝ երեք սերվիական հատուածներէ բռնուած է։ Եթէ սերվիացիներն այս կէտին վրայ հաստատուին՝ Պոսնա և Հիւսեք հաղորդակցութենէ պիտի կտրեն և այն ատեն Սերվիա և Գարատաղ իրենց նպատակին կիսուն հասած եղան։

Ժէնէրալ Չէրնայէֆ Ալէքսինայէն Բեթրապուրկ հեռագիր քաշեց թէ Ժէնէրալ Ալմբէլէն

որ Սերվիոյ Տրինայի բանակին հըրամանատարն է, տեղեկութիւն առաւ որ Պէրլինայի մէջ 700 մատրիացի հետեւակ զօրք օսմանցիի հազուստով և աստիճանաւ կուս ըրին։ Տրուած հրամաններուն մէջ Գերմաներէն բառեր կը լսուէր։ Բեթրապուրկի Միլը կը յաւելու ասոր թէ՛ Բուսիայ բանակը որ ասկից առաջ Հունգարիոյ ճամբան բռնած էր, մի և նոյն ճամբան պիտի բռնէ եթէ հարկը պահանջէ։ Առանց նայելու այս մասնաւոր դարձուածոյ՝ Բուսիոյ և Սերվիոյ պաշտօնական յարաբերութիւնները հիմակու հիմայ լաւ են և խաղաղական։

— Պ. Տիգրայէլի հասարակաց խորհրդարանին մէջ Պուլղարիոյ մէջ գործուած անգլոթիւնեանց վրայ եղած հարցման մը պատասխանելով՝ անոնց չափազանցութիւնը յիշելէն վերջը իբրեւ ապացոյց իւր ըսածին յառաջ բերաւ հոս քրիստոնէից կամաւոր զինուոր գրուիլ, առարկելով թէ եթէ այդ անգլոթիւններն գործուած ըլլային, անշուշտ քրիստոնեայք կամաւոր չէին գրուեր։

Պ. Տիգրայէլի այս փաստը թէ և չափէն աւելի տկար է, զի հոս կամաւոր գրուող քրիստոնեաներն եթէ մեր աչօքը տեսած մարդիկներն են՝ անոնք աշխարհիս մէջ ինչ դառնալէն տեղեկութիւն ունեցող մարդիկ չեն, սակայն և այնպէս անոնց այս կամաւոր գրուիլն կերելի թէ՛ Չերքէս բարբարոսներուն հային իւղքած եղաւ։ Մինչդեռ մարդոց մտքէն անգամ չէր կրնար անցնել որ՝ Գերմաների և Թօքթաբուի ջրհանկիրներն այսպէս իրենց անլուր բարբարոսութիւնը արգարայնելու ելնէին։

Կապաւենք տեսնելու թէ՛ Մասիս ինչ պիտի ըսէ Պ. Տիգրայէլի այս ամենատկար փաստին դէմ։

— Բուսնիոյ կառավարութեան կողմէն 7 առաջարկութիւն ներկայացաւ Բ. Դրան։

1. — Յիշեալ կառավարութիւնը փոխանակ Մէմլէքէթէյն կոչուելու պաշտօնապէս Բուսնիա կոչուի։

2. — Կ. Պոլսոյ մէջ դեսպան ունենայ փոխանակ գործակաւարի։

3. — Իր անուանը ստակ կաւենալ կոխել։

4. — Նշան և աստիճան բաշխելու արտօնութիւն ունենայ։

5. — Քիլիայի կողմերը գտնուած Բուսնի ձկնորսներն կատարեալ առեւտրական ազատութիւն վայելել։

6. — Գանուկի գետէն ներս Օսմանեան նաւատորմի չը մըտնել։

7. — Բուսնիա Օսմ. կառա-

վարութեան տուրք տալէ ազատ ըլլայ։

Ահաւասիկ առաջարկութիւններ՝ որ չեղօք կառավարութեան մը չեղօքութիւնը կը հաստատեն բոլորովին։

— Լէվոնտ Հէրբլա պատերազմի գաշաէն հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ։

Փայլաֆաթ 23 յուլիս

Միւրալայ Հասան պէյ կանոնաւոր և անկանոն զօրքերով Պըրազոյի մէջ Սերվիացիներուն վրայ յարձակիլ կը պատրաստուի։

Վիտին 23 յուլիս

Տասն հազարէ բաղկացեալ Սերվիական բանակ մը՝ Բալինչա, յի մէջ տեսնուելով՝ միւրալայ Հասան պէյ երեկ քնդութեան ելնելով՝ այս քննութեան աւարտելէն յետոյ մէկ թապուր կանոնաւոր զօրք, այնչափ մ'ալ ձիաւոր և 300 ջէրքէս թշնամոյն դէմ ելան և դէպի Ատլիյէ յառաջացան։

Միւրալայ Գէրիմ պէյն ալ վերադարձաւ զօրութեան հետ միանալու համար՝ մէկ թապուր զօրքով և երկու թնդանօղով վիտինէն ճամբայ ելաւ։

Սնմիշական պատերազմ մը կը յուսացուի։

— Պոսնա պատերազմական մթերք տանելու պաշտօնով թօքխանէի պաշտօնատարներէն Բիֆաթ բաշա երէկ Կ. Պոլսէն ճամբայ ելաւ։

— Քարատաղցիներն Եէնի վարուչի և Պելլիսատի մէջ եղած հեռագրական թեւերն կոտրեցին։

— Սերվիկի մէջ սպանեալ քոնսոլոսներուն ընտանեացը օգնութիւն մը ըլլալու համար 45000 ոսկի նուիրուեցաւ կայսերական գանձէն։

— Վագրթ տաճկական թերթը Բուսնիոյ կառավարութեան կողմէն եղած 7 առաջարկութեանց համար կըսէ թէ՛ ստուգապէս տեղեկացած ենք որ աստակ առաջարկութիւններ Բ. Դրան ներկայացած չեն։

— Սերվիոյ դեսպան Սըր Հէն. Բի. Լիլիդ անցեալ օր Տարտանել գնաց՝ Պէրլինայի ծոցը գտնուած նաւատորմի շէքէ անցնելու։

— Բուսիոյ կայսեր եղբայր Գոնթմանթին մեծ դուքսը՝ Բարիլի Բուսական դեսպան բրէս Օրոֆին իր հետն ըլլալով՝ Բարիլի մէջ Պ. Թիլերի հետ երկար տեսակցութիւն մը ըրեր է ամսոյս 10 ին առաւօտուն։

— Բուրիէ կըսէ թէ՛ Ալստրիոյ կառավարութիւնը Գլէքի նաւահանգիստը գոյած է թէ և, բայց պատերազմական մթերթ տանելու թոյլտուութիւն ըրած է։

— Պոլսոյ կամաւորներէն 2000 չափ երէկ վառնայի ճամբով պատերազմի դաշտը գացին։

— Այստիպի դեպքերը քրեական
սուռ ժողովի կայսեր կողմէն մա-
տամ Հերմանային ոսկիէ մատու-
մը տուեր է, ընդ նմին կայսեր
ինքնագիր մէկ նամակը, որու
մէջ շնորհակալ կըլլայ տիկինը
տաճկական ներդաշնակութեան
վրայ գրած մէկ զրքին համար։
Ինչ մեծ քաջակերութիւն որ
արուեստագետ մը կայսեր ինք-
նագիր նամակին կարժանանայ։
— Կըլենք թէ Շահ-Նուար
վարժարանը իր աշակերտները
ցրուեր է և նորէն հրաւիրուելիք
շունի։

Այսպիսի ատեն մը ատանկ
գրամագուլուն ունեցող գիշերօթիկ
վարժարան մը գոցել՝ ստուգիւ
մեծ պատիւ պիտի բերէ ազգին։

Ատեն մը երբ Սիմոն Էֆէնտի
կը վարէր յիշեալ վարժարանի
տնօրէնութիւնը, ինչ ըրին չըրին
ոտքերնին ներս մտնելով յիշ-
եալ Էֆէնտին դուռս հանելին,
ալ աւելի կանոնաւորելու համար,
սակայն վերջապէս հասան նպա-
տակնուն և ահա գոցեցին, որ-
պէս զի Հայուն տղան լիսէ և
կամ Եւրոպա երթայ ու ազգային
ըսուած կրթութիւնը չստանէ։

Թէրեւս ըսեն թէ գոցելու
նպատակաւ չը գոցեցին, սակայն
սուտ է այս և կատարելապէս
սուտ, որովհետեւ եթէ այդպէս
չըլլար, անկարելի է որ գոցէին
այսպէս ըսիկ մնչիկ, այլ կրնային
ծախքը թեթեւցնել և կամ կըր-
նային դարձեալ Սիմոն Էֆէնտիին
յանձնել, որ իրենցմէ հազար
անգամ ազեկ կրնար նայիլ։

— Լսեցինք նաև թէ Նորա-
գիր, Մէճմուա, Հայրենիք և
Թատրոն հետզհետէ դադարեցնե-
լու համար Բ. Բայի մէջ կ'ըրակի
որ ժողովակ մ'են կազմեր։

Աստուած յաջողութիւն տայ
իրենց այս ազգօգուտ նպատա-
կին։

— Շաբաթ օր մինչդեռ ամեն
Հայ խնդաց թէ՛ մեր վեհ. կա-
թողիկոսին համար ըսուածներն
սուտ է եղեր՝ Լրագիր մէկ երկու-
հարիւր թերթ աւելի ծախելու և
յստակ շուրջ պոլսորելով ձուկ
որսալու համար՝ շինծու նամակ
մը հրատարակեց որպէս թէ Երե-
ւանէն եկած, որու մէջ կըլտէ թէ
Բուսաստանի Հայք ապստամբե-
րն եղեր, (2000) զօրքէ բաղկաց-
եալ բանակ մը կ'ովկաստան գա-
ւառը դրկուած է եղեր, թէ կ'ով-
կասի կառավարիչ Միքայել մեծ
գուրս ապստամբաց կողմն է ե-
ղեր, թէ վեհ. կաթողիկոսը ա-
ւագ հինգշարթի օր Բուսիոյ կա-
ռավարութեան դէմ քարոզ մը
խօսեր է եղեր, վերջապէս յիմա-
րանոցի խենթ մը ինչ բաներ որ
կրնայ երազել՝ բոլորն ալ եղեր և
այս քաղաքական մեծ շարժումը

Բեթրեապուրիի դեպքերն չեն
կրցեր իմանալ՝ որ ժամանակին ի-
րենց կառավարութեան իմացնէ-
ին և անկէ ալ աշխարհ իմանար,
բայց Լրագիրն Երեւանի մէկ թը-
թակցը իմացեր է եղեր ու հոս
նամակ գրեր է եղեր։

Վեհ. վեհ. վեհ. վեհ. վեհ. վեհ.
դէկն էր՝ որ մեր Զեյթունցիներն
ալ ոտքի պիտի հանէր. բայց աը-
պագրական տեսչութեան կողմէն
ապաակը ուտելուն պէս ետ կե-
ցաւ. տարակոյս չը կայ որ այդ-
կարծեցեալ Երեւանայ նամակին
համար ապաակ մը ուտէ պիտի։

Պաշտօնական տեղէ իմացանք
որ՝ Բեթրեապուրիի Օսմ. դեպքան
Գապուլի բաշա՝ հեռագրեր է Բ.
Գրան թէ՛ վեհ. կաթողիկոսն ողջ
առողջ իր Էջմիածնայ ամարանո-
ցը կը գտնուի։

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Պէլկատ 13 յուլիս

Օսման բաշան երէկ Սերվիոյ
վրայ յարձակեցաւ. կռիւը մինչև
երեկոյ տեսեց. մարդու կորուս-
տը խիստ շատ է. մինչև հիմայ
արդիւնքը իմացուած չէ։

Քօլոնէ Օսթօլը՝ որ վիսինի
պատերուն տակ գործ կը տեսնէ,
խել մը չէրքէսներու ամբողջութիւն-
ներ ձեռք անցուց, խել մը պա-
շար և շատ մը ոչխար։

Երեկոյ

Հոս հասած տեղեկութիւնք
կը հաւատեն թէ՛ ժէնեւալ լէս-
ժանին՝ Զայլարի հրամանատարը
օսմանեան գրից վրայ յարձակե-
ցաւ, և բաւական կարեւոր կէ-
տեր գրաւեց. կռիւը ամբողջ օր
մը տեսեց. սերվիացոց կորուս-
տը մեծ էր. սերվիացիք օսման-
ցիներն ետ մղեցին մինչև վի-
սին՝ որու դռները հիմայ գոց-
ուած է. շատ մը պաշար առին
օսմանցիներէն։

Բակուղա 12 յուլիս

Սլավ աղբիւրներէ հոս հա-
սած տեղեկութիւններէ կ'իմաց-
ուի թէ՛ Բիթօ Բալվոլիչի հրա-
մանատարութեան տակ Գարա-
տաղցի բանակ մը՝ Գլէքի մօտ Ու-
թօն գրաւեց. բրէնս Նիքիթա
կաշքօի մօտ Զէրնիցայի մէջ հա-
սատուած է. օսմանեան բանա-
կին մէկ մասը պատնէշներու և
միւս մասը բերդերու մէջ են.
բրէնս Նիքիթա Պակնիայի և Զթօ-
լայի մէջ տեղի կերեւի թէ պիտի
սկսի կռուիլ. Ահմէտ Մուսթար
Մօսթար գարձաւ կամաւորները
կանոնաւորելու, և կը պատրաս-
տուի Գլէքի մէջէն անցնելով Բօ-
լովիչի վրայ յարձակիլ ամենամեծ
զօրութեամբ։

Վիէննա 17 յուլիս

Օսմանեան դեպքանը երէկ
Գլէքի գոցուելուն վրայ գօնթ

Անտրասին հետ երկար տես-
նուեցաւ։

1887 Նիւմերօստսն պագիյէ

Իմտի պու վաթան սահիհէն
վալիտէմիդ վէ հիւրիւմտարի
պուլունան ֆատիլահ բէտէրիմիդ
պուլուն. կիւն կ'զի աշխարհ
իքէն, վաթան եանի վալի. միդին
նամուսին՝ վըգայէ վէ մու հաֆա-
զա իթմէք. քիմին պօրծու տըր,
Օսմանլըար իլէ էրմէնիլէրին մի՞
վէ պու գապիլտէն օլարագ Բոււ-
լարըն վէ սայըր խրիսթիան թէ-
պաալէրին մի՞, եօգսա Հինտիս-
տանտա վէ Աֆրիգատէ վէ մէմա-
լիքի սահիլտէ տօղան վէ մէմա-
լիքի մահրուսէի միւլիւքեանէնին
երեկոյնի կէօրմէյէն վէ էհալիսի-
նին տիլինի պիլմէյէն մուհամմէ-
տիլէրին մի՞ վազիֆէի մուգատ-
տէսի տիր։

Էկէր պիր անատան տօղմուշ
օլտուղումուդ իչին վաթանըն սէ-
լամէթի եանի վալիտէի միւհիթէ-
րէմէմիդին ըրդ վէ նամուսընը
վըգայէ վէ մուհաֆազար օ վա-
լիտէին քեաֆիէի էվատընը
ֆարիզէի գիմմէթի վէ մուգթա-
զայի թըյնէթի իսէ նիչին Պա-
սիթէթ պուրասընա թագվիլէթ
վէ էհէմմիլէթ վիրմէյէն տէ
վաթանըն սէլամէթի իչին իթ-
թիհաաը իսլամի իլթիլամ իտէ-
րէք Հինտիստանէ գատար կիտէր
տէ եանի պաշընտարի սիւտ գա-
րընտարըն պու իթթիհատէ սրա-
վէթ իթմէզ, վէ պու պուպտէ
քէնտի գարընտարըն թաթիլիպի
խաթըր իթմէք իչուն անընտա
մահաուլի վաթանտէն հրաստար
օլմասընը, եանի վալիտէլէրինին
փիշիրտիկի նիամր նէֆիսէյի վէ
պիչուպ տիքտիկի էլպիսէի գա-
րիֆէյի պէրապէր էքըլ վէ իզդա
իթմէքիլիմիդէ կայրէթ վէ մու-
հապալէթ կէօտէրմէզ։

Գաւը՝ վալիտէ էվատընը
պիրիսինին էֆէնտի վէ տիկէրլէ-
րինին անա խըղմէթքեար օլմասը-
նը, վէ պիրիսինին ալ էլպիսէ
կիլինուպ տիկէրլէրինին սիյահ
բուլ օլմասընը իսթէր, վէ պի-
րինին հադիմ վէ տիկէրլէրինին
մահրում օլմասընը բուլ ըրդա
կէօսթէրիլ, ֆագաթ շու գատար
օլապիլուր քի իչլէրինտէ էտէպ-
սիզ օլանլարը եա փէտէրլէրինին
վէ եախօտ պէօյիւք պիրատէր-
լէրինին թէքտիլ վէ թէքպիլէ
իթմէսինի տիլէր վէ իսթէր։

ԳԻՐԳՈՐ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Վիէննա 20 յուլիս

Երկու կայսերաց տեսակցու-
թիւնը խիստ մտերմական է, Ա-
վաթիոյ կայսրը վայրը վիէննա
պիտի երթայ։

Վիէննա 21 յուլիս

Պօրսայի մէջ ստակը քիչ մը
առատացաւ։

Վիէննա 22 յուլիս

Լրագիրը ընդհանրապէս իկ-
նաթիկէֆ զօրապետին Կ. Պօլսէն
մեկնելուն քննադատութեամբը
կըրպին։

Այս ճամբորդութիւնը ներ-
կայ պարագայից նկատմամբ նը-
կատողութեան արժանի դէպք
մը կը համարին։

Մէկ երկու լրագիրը կըսեն
թէ Բուսիոյ Աթինայի դէսպանը
Կ. Պօլսոյ դեպքան պիտի անուա-
նի։

Լօնտրա 21 յուլիս

Արեւելեան գործոց վրայ ե-
ղած թղթակցութիւնները խոր-
հրդարանին ներկայացաւ. ասոնց
թիւն է 344 և կը հասնի մինչեւ
յուլիս 17 թուականը։

Լօնտրա 22 յուլիս

Արեւելեան գործոց վերաբեր-
եալ գրութիւններն՝ կը պարու-
նակեն Անգլիոյ կառավարութեան
կորչագօֆ իշխանին ծանուցագրին
դէմ բռնած քաղաքականութիւ-
նը։

Յիշեալ գրութիւններէն կի-
մացուի որ՝ Գաղիոյ արտաքին
գործոց պաշտօնեայն եթէ Անգ-
լիոյ հոսի՝ դօնֆէրանս մը առա-
ջարկեր է։

Ասոնց մէջ կայ նաև կորչա-
գօֆի մէկ նամակը՝ որով պզտիկ
Էվօրնիկը Սերվիոյ և նաւահան-
գիստ մ'ալ Գարատագի տալ կա-
ռաւարկէ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Կալաթա, 13 յուլիս

500 Արժեթուղթ	
Երեկ երեկոյ ի Բերայ	42-6
Այս առաւօտ բայց	44-37
Ժամ 3	44-38
Բուսիլի արժ. ֆր.	36-
1863 փոխառութիւն	78-
1865 »	79-
1869 »	73-
1872 »	-
1873 »	71-
Թրամվայ	4-40
Բըրօր	-
Գանձատուտ	-
Պանդ օթթօման	-
Պանդ տը գուրթաթ	-
Սօսիլէթէ մէնէրալ	1-35
Ստամպօլ պանդապը	2-20
Գրէտի օթթօման	2-5
Լավրիւմ	60-
Գրէտի մէնէրալ	-
Պանդ տը գուրթաթ	-
Սօսիլէթէ մէնէրալ	2-

ԱՐԺԷՔ ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Անգլիոյ ոսկի	440-40
20 ֆրանկոնոց	88-20
Բօլ խրէրիալ	89-30
Գրիմից	51-15
Գարպօվանց	46-30
Թուղթ գարպօվանց	44-15
Արձած մէճիտիլէի տարբեր.	404-
Պէչիք	407-
Մէթալիք	407-20
Պղինձ	439-20

ՀԱՅԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՈՆԵԱՆ
ՊԱՆՈՒՆ ԳԱՐՈՒ ՍՈՒՍԱՆ ՀԱՄԱՄՆ. 10